

Nr 52.

Av herr **Lindman m. fl.**, om anslag för bearbetande av taxeringsresultatet av den under sommaren 1923 verkställda inventeringen av skogarna i Småland och Dalarna.

Riksdagen år 1910 beviljade på grund av en proposition från Kungl. Maj:t en summa av 60,000 kronor för en försökstaxering av Värmlands läns skogar, avsedd att utreda virkeskapitalets storlek, sammansättning, tillväxt m. m. Taxeringen, som efter några smärre försök hösten 1910 utfördes sommaren 1911, var vad man inom skogsmannakretsar plägar kalla en linjetaxering, d. v. s. skogen räknades och undersöktes inom 10 meter breda bälten, som gingo tvärs över landskapet ungefär i riktningen ONO—VSV. Bältena, som alla gingo i samma riktning, hade ett avstånd från varandra av 4 kilometer, dock vad sydligaste delen beträffar, endast 2 kilometer, då man här önskade åstadkomma en noggrannare undersökning. Den verkliga undersökta ytan d. v. s. den areal, som bältena intogo, utgjorde sålunda vad Värmland i dess helhet beträffar 0.25 procent av totalarealen, i södra delen däremot 0.5 procent. Den kommission, som ledde försökstaxeringen, avlämnade i maj 1914 en ingående redogörelse för den utförda undersökningen och dess resultat. Av kommissionens betänkande framgår, att det resultat man ernått besitter en betydande noggrannhet, när det gäller att angiva genomsnittsvärden för virkeskapitalets storlek, beskaffenhet och tillväxt etc. inom det undersökta länet. Noggrannheten av samtliga viktigare värden prövades medelst sannolikhetskalkylen, vilken här första gången användes på en skogstaxering och därvid visade sin tillämplighet. Orsaken till att en taxering av en så ringa procent av totalarealen som 0.25 procent och 0.5 procent kan lämna säkra genomsnittsvärden är att söka dels i bältenas jämna, likformiga fördelning över länet, dels också i att variationen i skogarnas sammansättning är ganska begränsad. De sakkunnigas betänkande visar dessutom, att man genom en dylik linjetaxering erhåller en synnerligen klar och översiktlig kunskap om skogarnas beskaffenhet, såsom med hänsyn till virkeskapitalets och tillväxtens fördelning på trädslag, dimensions- och åldersklasser, skogsmarkens fördelning på mark av olika godhetsgrad, skogsbeståndens på olika slutenhetsgrader, skogstyper etc.

Med anledning av den framgång, som försökstaxeringen av skogarna i Värmland hade, och den stora vikt, som en god kunskap om våra skogars beskaffenhet äger för deras rätta skötsel och en målmedveten skogspolitik, framlade de sakkunniga i sitt betänkande en plan till en allmän riksinven-

tering av Sveriges skogar. Denna riksinventering skulle enligt de sakkunniga utföras efter i huvudsak samma plan som Värmlandstaxeringen. Kostnaderna beräknades under förutsättning, att taxeringen och bearbetningen av resultaten utfördes under 10 år till 818,000 kronor, under 6 år till 843,600 kronor.

Detta förslag till en riksinventering av skogarna tillstyrktes av samtliga de myndigheter, som hördes i saken, liksom det ock vann allmän anslutning inom landets skogsmannakretsar. Kungl. domänstyrelsen liksom skogsinstitutets lärarekollegium framhöllo dock betydelsen av att en plan för en uppskattning av det virke, som avverkas för avsalu eller till husbehov, uppgjordes, innan riksinventeringen igångsattes.

I detta läge kom frågan om en allmän rikstaxering av landets skogar att ligga en följd av år. I Norge däremot väckte förslaget om en riksinventering av skogarna det livligaste intresse och på den grundval, som lagts genom den svenska försökstaxeringen i Värmland, började norrmännen sin skogsinventering. I allt väsentligt användes härvid de metoder, som utarbetats i Sverige. De började år 1919 med Östfold fylke, förr kallat Smaalenenes amt, och i närvarande stund föreligga fullständiga redogörelser för skogsinventeringarna i Östfolds, Hedmarks och Akershus fylken. Dessa inventeringar ha haft ett utomordentligt inflytande på det skogliga intresset i vårt västra grannland och där framkallat en för hela skogssaken betydelsefull diskussion. Även Finland tog upp frågan på den grund, som lagts i Sverige. År 1912 undersöktes en mindre del av Tavastland genom en linjetaxering, resultaten publicerades år 1923 och visa liksom den svenska försökstaxeringen metodens noggrannhet och stora användbarhet. En allmän riksinventering av skogarna i Finland pågå för närvarande, det är emellertid ännu ej bekant, hur långt den fortskridit, endast så mycket vet man, att linjetaxeringsmetoden i princip användes. Den svenska metoden för översiktliga skogsinventeringar vann sålunda snart anslutning i våra närmaste grannländer, Norge och Finland.

År 1917 tillkallade jordbruksdepartementet särskilda sakkunniga för att utarbeta en plan för en allmän avverkningsstatistik och en riksinventering av landets samtliga skogar. Dessa sakkunniga, vilkas verksamhet enligt Kungl. Maj:ts beslut upphörde den 28 februari 1923, ha avlämnat tvenne betänkanden: »Vid virkesmätning erforderliga relationstal» och »Förbrukningen av virke till husbehov på Värmlands läns landsbygd». Genom dessa har en god grund lagts till en ordnad avverkningsstatistik och särskilt har frågan om en uppskattning av husbehovsvirket, som alltid ansetts som en svårberäknelig post, funnit en användbar lösning.

Vid 1923 års riksdag framlade Kungl. Maj:t en proposition om inventering av samtliga skogar inom Dalarna och de tre småländska länen. Sedan frågan om ordnande av en avverkningsstatistik genom tillkallade sakkunniga blivit i sina grunddrag löst, ansågs det lämpligt att fullfölja den år 1914 föreslagna riksinventeringen av landets skogar. Tidpunkten vore ock

för en sådan inventering synnerligen lämplig. Det fanns gott om fackutbildat folk, som lämpligen skulle kunna användas som ledare för taxationslagen, men som på grund av förhållandena inom skogs- och trävaruindustrien voro utan sysselsättning. Vidare skulle man vid själva taxeringen kunna skaffa sysselsättning åt en del arbetslösa. På grund av tidsförhållandena skulle inventeringen kunna göras för en mindre kostnad än eljes, på samma gång som arbete bereddes en del arbetslösa. Propositionen bifölls av riksdagen och taxeringen börjades i juni månad enligt en plan, som utarbetats av nyssnämnda sakkunniga, vilka för fullgörande av detta uppdrag erhållit förnyat förordnande. Skogstaxeringen, som ställdes under domänstyrelsens ledning, fullföljdes och avslutades under sommaren och sistförflutna höst. Taxeringsmaterialet ligger nu fullt ordnat i domänstyrelsens arkiv. I sin proposition upptog Kungl. Maj:t inga medel för taxeringsresultatets bearbetande utan ställde frågan härom på framtiden.

Behovet och betydelsen av en närmare och säkrare kännedom om skogstillståndet har emellertid under den senaste tiden gjort sig starkare gällande än någonsin förut, väl delvis beroende därpå, att insikten om att landets skogar äro vår säkraste och bästa ekonomiska tillgång vuxit och vunnit allmänt erkännande. Vid den första nordiska skogskongressen i somras i Göteborg behandlade representanter för de fyra nordiska länderna, Danmark, Finland, Norge och Sverige, frågan om respektive länders skogstillgångar och utsikter som skogsproducerande länder.

För vårt lands vidkommande gjorde sig professorn i skogsmatematik och skogsindelning vid skogshögskolan *Tor Jonson* till tolk för den uppfattningen, att vår avverkning, uppskattad till 42.25 miljoner kubikmeter, för närvarande överstiger tillväxten, beräknad till 33.5 miljoner kubikmeter, med ett belopp av omkring 8.75 miljoner kubikmeter. Då härtill kommer, att å skogarna förfaras cirka 2.8 miljoner kubikmeter, arbeta vi för närvarande med ett deficit av 11.5 miljoner kubikmeter gentemot tillväxten. Ett sådant tillstånd innebär utan tvivel en betydande fara för framtiden och ger anledning till högst allvarliga betraktelser. Omkring en fjärdedel av hela vår avverkning skulle enligt professor Jonsons beräkningar utgöras av kapitaluttag ur våra skogar. Frågan har sedermera livligt diskuterats i landets skogskretsar såväl man och man emellan som i facktidsskrifter. Allmänt har man framhållit betydelsen av att en allmän rikstaxering komme till stånd, som kunde tillåta en säkrare överblick över skogstillståndet i landet. Då Kungl. Maj:t för närvarande ej upptagit denna fråga i proposition till årets riksdag, väl närmast beroende på ekonomiska orsaker, vilja vi ej påyrka riksinventeringens omedelbara igångsättande utan endast erinra om den stora betydelsen av ett dylikt företag. Dock kunna vi ej underlåta att framhålla, att den nuvarande depressionstiden i flera avseenden är gynnsam för en riksinventering. Krigsårens starka avverkningar äro slut, vi närma oss så småningom mer normala förhållanden och det är för närvarande god tillgång på för en rikstaxering lämpligt arbetsfolk.

Utan att i detta sammanhang taga ställning till denna fråga vilja vi nu erinra därom, att den under den sistförflutna sommaren utförda inventeringen av skogarna i Dalarna och Småland är slutförd, men att några medel för taxeringsresultatets bearbetande ej beviljats av 1923 års riksdag och ha ej heller upptagits i årets statsverksproposition. De undersökta landskapen erbjuda emellertid ett betydande intresse ur skogspolitisk synpunkt; vi ha å ena sidan Dalarna, vars skogar utvecklats under inflytande av en intensiv industri, å andra sidan Småland, där en med Dalarnas jämförlig storindustri saknas och avverkningen huvudsakligen ägt rum genom mindre sågverks-ägare och virkeshandlare. En bearbetning av det insamlade taxationsmaterialet är därför i hög grad ägnat att belysa en del viktiga faktorer, som inverka på våra skogars utveckling, och bör därför ske så snart som möjligt. Ett vidare uppskjutande av bearbetningen kan ock medföra en del olägenheter, då de personer, som lett taxeringsarbetet, ej skulle få tillfälle att deltaga i bearbetningen. Ordföranden för skogstaxeringssakkunniga professor Henrik Hesselman har för oss meddelat, att de sakkunniga beräknat kostnaden för taxeringens fullständiga bearbetande inklusive publicering till 63,000 kronor och att den med ett sådant anslag skulle kunna slutföras under loppet av ett år.

På grund av vad sålunda framhållits tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen ville för bearbetande av taxeringsresultatet av den under sommaren 1923 verkställda inventeringen av skogarna i Småland och Dalarna på extra stat för budgetåret 1 juli 1924—30 juni 1925 anvisa ett belopp av 63,000 kronor.

Stockholm den 19 januari 1924.

Arvid Lindman.

Per Henning Sjöblom.

Sig. A. Carlsson.

C. J. Johansson,
Uppmålby.

Lars Olsson.

Joh. Johansson
i Kälkebo.